

Op te merken is, dat aan de koolzuurbepalingen niet te veel waarde kan gehecht worden wegens de wijze van monsternamen.

Uit de proefnemingen volgt, dat de hardheid van de onderzochte water-monsters sterk wisselend is. Toch is er regelmaat op te merken. Alle water, dat op zijn loop van boven naar beneden opgevangen wordt, dus alle drupwateren, hebben een veel kleinere hardheid dan die welke stabiel in de grotten staan. Uitgezonderd moet worden nummer m, dat zich trouwens nog door nadere kenmerken van de andere monsters onderscheidt. Een nader onderzoek kan hier misschien meer licht op werpen.

Uit het bovenstaande feit volgt dan tegelijkertijd, dat het water, dat in de grotten staat, zijn koolzuur, dat het noodig had om koolzure kalk op te lossen en in oplossing te houden niet van boven af, dus uit de lucht, maar uit de aardlagen moet opgenomen hebben. Dit volgt ook nog uit de koolzuurbepalingen, die hoewel kwantitatief niet betrouwbaar, kwalitatief dit feit voldoende belichten.

De Cl⁻ bepalingen doen zien dat het op de mergel liggende materiaal nog extraheerbare chloriden bezit. Het is vrij stabiel ± 10 mgr. per liter. Bij de monsters a en c is de weg door de boven liggende lagen niet voldoende geweest om dit cijfer te bereiken. De mergel zelf blijkt vrij te zijn van chloriden.

De HCO₃⁻ bepalingen van e, f, g en h doen zien, dat het water vrij gelijk blijkt te zijn, hoewel de monsters e en f door de CaCO₃ afzettingen wel wat lager zijn. Zou dit wijzen op een grondwater-beweging naar de Geul toe in de streek van Valkenburg!

Hetzelfde is op te merken van de Canner monsters i, j, k en l. Zij laten duidelijk zien, dat de bronnen aan den voet van den berg hun water krijgen uit den berg. Hierdoor is dan ook te verklaren waarom de St. Servatiusbron zoo constant is in zijn waterdebiet. Zelfs in den drogen zomer een 15-tal jaren geleden, toen in den geheelen omtrek de putten vrijwel droog waren, was deze bron nog overvloedig (vgl. de lezing van Ir. Keuller „Over breuken in het Krijt nabij Maastricht“⁷⁾). In verband met deze lezing geef ik nog een onderzoek van een bron „bij Epen“ gelegen onder de gemeente Mechelen-Wittem en in den volksmond genoemd Landeuse.

HCO₃⁻ 269 mG./L. CO₂ 24 mG./L.
Cl⁻ 10.8 mG./L.

Een bron naast deze gelegen:

HCO₃⁻ 266 mG./L. CO₂ 24 mG./L.
Cl⁻ 7.9 mG./L.

Het Cl⁻ gehalte, noch van de St. Servatiusbron, noch van de Landeuse geven aanleiding vergelijkingen te maken met de bronnen van Aken, zooals in genoemde lezing wordt gedaan.

Hoewel de bovengenoemde analyses misschien niet uitvoerig genoeg zijn om zulke verstrekkende conclusies te trekken als gedaan zijn, meende ik toch ter beter begrip en verband deze niet te kunnen weglaten. Het is te hopen, dat dit beknopt cijfermateriaal aanleiding mag zijn tot een uitvoeriger herbewerking.

Maastricht, April 1925.

⁷⁾ Dit Maandblad 1923 p. 19.

AVIFAUNA der Nederlandsche Provincie Limburg,

benevens eene vergelijking met die der aangrenzende gebieden; door

P. A. HENS, Valkenburg L.

156. *Anas crecca crecca* L. Wintertaling. — Duitsch: Krickente. Fransch: Sarcelle d'hiver.

Broedt in klein aantal in de Peel. Overigens doortrekker en wintervogel.

Waargenomen in:

Gebied I. In strenge winters soms op de kleine riviertjes, beken en vijvers. Nillesen schoot voor eenige jaren in September reeds een exemplaar bij Kerkrade. Den 26 October 1923 werden 9 exemplaren waargenomen — waarvan een ♀ geschoten — op een kleinen boschvijver te Houthem.

Opgemerkt zij, dat de volksmond alle eendsoorten, welke kleiner zijn dan de gewone Wilde eend, Taling noemt. Zoo bracht men mij bijv. een Smient ♀ onder de benaming van Taling.

Gebied II. Op den trek en in den winter soms zeer talrijk op de Maas en op de plassen

in de aangrenzende weilanden. H. Vallen zag bij Asselt soms troepen van 3 à 400 stuks. Riotte (Ardea. 1913. p. 108) meldt eveneens het talrijk voorkomen der soort op de Maas bij Steijl. Nillesen bezit nog ♂ en ♀ 7 September 1907 geschoten nabij Arcen.

Gebied III. H. Vallen zag de soort in klein aantal op de Swalm en op de plassen op de heide tusschen Swalmen en de Duitse grens. In den winter ook op de Roer. Wijders te Susteren, alwaar op 24 November 1923 een paartje werd waargenomen, waarvan het ♂ geschoten (W. de Backer) enz.

Gebied IV. In de collectie Nillesen bevinden zich ♂ en ♀ 7 Februari 1907 te Robeek bij Arcen geschoten.

Gebied V. De soort broedt volgens me-

dedeeling der Heeren J. Esser, F. van Baar en de P.P. Lazaristen op meerdere plaatsen in de Peel, o.a. te Helden-Panningen en om Venray. Ik vond eind April 1923 een uitgelopen talingnest (de soort was niet meer vast te stellen) nabij laatstgenoemde gemeente, en bezit tevens een ei (van Winter- of Zomertaling?) gevonden te Helden. De soort werd onder genoemde gemeente in den zomer herhaaldelijk waargenomen en in Juli bij de opening der eendenjacht meermalen geschoten (ook te Weert). Zij broedt tevens regelmatig te Nederweert (Knapen).

157. *Anas querquedula* L. Zomertaling, Duitsch: Knäkente. Fransch: Sarcelle d'été.

Broedt in geringer aantal dan de vorige soort in de Peel tusschen Venray en Heleneveen, alwaar de Heer F. van Baar nesten en eieren gevonden heeft. Ook broedt dit eendje in enkele paren te Nederweert (Knapen). Ik zag aldaar een paartje op 25 April 1924. Overigens in klein aantal op den trek, voornamelijk op de Maas, alwaar de Heer H. Vallen de soort in kleine troepjes aantrof. De Heer J. Esser schoot in Juli 1923 een exemplaar te Helden-Panningen. Een tweede ontsnapte. Hij berichtte mij nog, dat hij de soort in de lente aldaar in gering aantal heeft waargenomen. Riotte (Ardea. 1913. p. 108) vermeldt de Zo-

Talrijk op den trek in de Rijnprovincie; evenwel slechts op enkele plaatsen broedend, o.a. bij Terporten, Geldern, Kreis Mörs enz. (le Roi. V. f. d. R. p. 48). — Dubois (N. R. d. O. p. 171) noemt de soort voor België alleen trek- en wintervogel. Volgens schriftelijke mededeeling (1922) van den Heer Ridder G. van Havre, broedt de soort echter in enkele paren in de Kempen van Antwerpen en Limburg en stelde hij zulks persoonlijk vast te Weelde (tusschen Turnhout en Tilburg).

mertaling niet voor de omgeving van Steijl. Vermoedelijk is zij aan zijn aandacht ontsnapt.

In de Rijnprovincie in voor- en najaar overal gemeen; broedt slechts op enkele plaatsen, vooral nabij den Rijn. Broedplaatsen nabij onze grens vindt ik echter niet vermeld (le Roi. V. f. d. R. p. 47 en „Beiträge”. p. 20).

In België een gewone trekvogel, welke in klein aantal broedt in de groote moerassen van het land (Dubois. N. R. d. O. p. 171), o.a. bij Dixmuiden in 1919 (Le Gerfaut. 1920. p. 40). In het arrondissement Verviers een zeldzame broedvogel (Le Gerfaut. 1921. p. 107).

158. *Anas penelope* L. Smient. — Volksn.: Maaseend. Duitsch: Pfeifente. Fransch: Canard siffleur.

De soort verschijnt in deze provincie in voor- en najaar op den trek zoowel op kleine vijvers en plassen als op de rivieren. Of de Smient in onze provincie broedt is nog niet met zekerheid vastgesteld, alhoewel haar aanwezigheid in den zomer zulks doet vermoeden.

H. Vallen zag deze eendensoort in het late najaar, in den winter zoowel als in het voorjaar op de Maas nabij Asselt en heeft in de laatste jaren aldaar verschillende exemplaren geschoten. Zoo zag hij bijv. ter plaatse een groot aantal Smienten in November 1919. Zelfs nam hij aldaar op 24 April 1922 nog een paartje waar, hetgeen het broeden zou doen veronderstellen. Dat zulks inderdaad in Limburg plaats vindt, wordt waarschijnlijk door het verzamelen van een paartje op 12 Juli 1904 nabij Weert (coll. Beckers). Nillesen bezit een ♂ hetwelk 18 Juli 1918 eveneens in die omgeving geschoten is. J. Esser kent de soort echter niet als broedvogel voor de omgeving van Helden en Venray. Onder laatstgenoemde gemeente werd de soort alleen in voor- en najaar op den trek waargenomen (F. van Baar). — Den 10 November 1921 werd een ♀ juv. geschoten op een kleine waterplas midden in een bosch te Houthem (coll. Hens).

Voor al de zomerwaarnemingen zijn merkwaardig, omdat het broeden der soort in Nederland tot voor korten tijd nog niet met zekerheid was vastgesteld. In zijn Vogels van

Nederland (1854—'58) vermeldt Schlegel het broeden der soort wel in Nederland, maar in kleinen getale. Albarda schreef dienaangaande echter in zijn Naamlijst van Friesche Vogels (1884) p. 111: „Daar dit broeden plaats vond „in de nabijheid van eene eendenkooi, waar „men half getemde voorwerpen van deze en „andere soorten als lokvogels gebruikt, is het „zeer waarschijnlijk, dat de broedende vogels „uit die kooi waren ontvlucht.”

De Heer Tjeerd de Vries Gzn. (zie Club van Nederl. Vogelk. 1922. afl. 1. p. 13 e.v.) vond evenwel op 22 Mei 1919 in de Friesche veenmoerassen in de buurt van Grouw en Eernewoude, een nest van de Smient met 8 eieren. Daar zich — zooals de vinder opmerkt — op uren afstand in de rondte geen eendenkooien bevonden, is de mogelijkheid, dat we hier met een kooivogel te doen hebben wel uitgesloten en kunnen wij derhalve — wat Schlegel reeds vermoedde — de Smient tot de Nederlandsche broedvogels rekenen.

Wie bewijst nu het broeden der soort in de Peel?

In de Rijnprovincie in voor- en najaar in groot aantal op den trek en soms overwinterend (le Roi. V. f. d. R. p. 46). Ook in België langs de kust, op de Schelde en in het Noorden des lands alleen trek-, geen broedvogel (Dubois. N. R. d. O. p. 172).

No. 130. *CIRCUS CYANEUS CYANEUS* (L.) — Blauwe Kuikenduif,

♂ ad. 29 Oct. 1923. Houthem. Coll. P. Hens. Cat. No. 1345.

In Limburg doortrekker en wintervogel.

± $\frac{1}{4}$ der natuurl. grootte.

159. *Anas acuta acuta* L. Pijlstaart. — Duitsch: Spieszente. Fransch: Canard pilet.

Broedt in zeer klein aantal in de Peel bij Venray en Nederweert. Overigens doortrekker in voor- en najaar.

De Heer J. Esser deelde mij mede, dat jaren geleden een vogel dezer soort nabij Venray op zijn nest gevangen zou zijn! Vogel noch eieren had hij gezien, zoodat zijn determinering alleen op de beschrijving, welke hij van het beest ontving, geschied is. De soort komt evenwel in de Peel (om Helden en Venray) voor, doch hoofdzakelijk op den trek. Dat vorenstaand geval inderdaad een Pijlstaart betrof, wordt bewezen door de omstandigheid, dat de Heer van Baar de soort broedende vond nabij Venray. Hij kent de vogels zeer goed, zoodat vergissing is uitgesloten. Bovendien werd een nest met 7 eieren gevonden nabij Venray, op de grens van Limburg en Noord-Brabant, in het begin van Mei 1923. De eieren zoowel als het nest kwamen in het bezit van den bekenden öoloog, Tjeerd de Vries te Amsterdam, die een en ander als absoluut zeker van den Pijlstaart afkomstig vond. Vervolgens zag Dr. G. J. van Oordt op 11 April 1924 een paartje in de Peel bij de Rips (gem. Venray).

Om Roermond komt de soort in klein aantal op den trek op vennen en plassen zoowel als op de Maas, alwaar de Heer H. Vallen gewoonlijk in het voorjaar enkele paren zag

bij Asselt. — In de collectie van het Natuurh. Genootschap te Maastricht bevindt zich een ♂ 22 Januari 1917 te Sevenum in de Peel geschoten. Ik bezit een ♂ ad. hetwelk in het voorjaar 1922 werd bemachtigd op een boschvijver te Houthem. In de collectie Beckers bevinden zich verschillende exemplaren afkomstig van den meer genoemden poelier te Broekhuizenvorst. Of deze vogels in Limburg zijn buitgemaakt is onzeker. Nillesen bezat in zijn verzameling een ♀ 24 Mei! 1913 nabij Maastricht gevangen. Ten slotte zag ik op 3 Mei 1925 een paartje en een alleen vliegend ♂ onder Nederweert, alwaar de soort volgens den Heer Knapen ook broedt.

Volgens Baron Snouckaert van Schauburg's Avifauna Neerlandica p. 127, werd de soort o.a. broedend gevonden aan de meertjes onder Vlijmen en Engelen in Noord-Brabant, alsmede bij den Bosch. Ook werden deze eenden in Friesland broedend aangetroffen, doch is de mogelijkheid niet uitgesloten, dat dit ontsnapte kooivogels geweest zijn.

In de Rijnprovincie doortrekker in klein aantal; soms overwinterend; geen broedvogel (le Roi. V. f. d. R. p. 47 en „Beiträge” p. 20). — Ook in België uitsluitend doortrekker in groot aantal in de lage gedeelten van het land (Dubois. N. R. d. O. p. 171).

Het ringexperiment (Vide H. Chr. C. Mor-

tensen: „Maerkend Spidsaender.” Dansk Ornithologisch Forenings Tidsskrift. 8. Aargang. Haefte III. p. 113 e.v. en Fr. van Lucanus: „Die Rätsel des Vogelzuges.” p. 40.) heeft bewezen, dat deze soort hoofdzakelijk langs de kust trekt; hoe verder derhalve een streek

daarvan verwijderd ligt, hoe minder talrijk de soort daar op den trek wordt aangetroffen, hetgeen duidelijk blijkt indien men haar betrekkelijk weinig voorkomen in de Rijnprovincie en Limburg vergelijkt met haar talrijkheid in West-België.

GENUS: SPATULA Boie 1822.

160. *Spatula clypeata* (L.). Slobeend. — Duitsch: Löffelente. Fransch: Souchet spatule.

In gering aantal in voor- en najaar op den trek overwinterend. Broedt in klein aantal in de Peel. De Heer H. Vallen zag en verzamelde in het voorjaar eenige dezer eenden, aan de Maas bij Asselt. Bij een poelier te Roermond zag ik 's winters nu en dan exemplaren dezer soort; naar diens zeggen uit de omgeving der stad afkomstig, hetgeen, gezien de waarnemingen te Asselt, een weinig ten Noorden van Roermond, zeer goed mogelijk is.

Op de vijvers te Rolduc (gem. Kerkrade) werden 30 Maart 1910 ♂ en ♀ geschoten (coll. Nillesen). Blijkbaar waren deze vogels op den trek. Eind September 1922 werd een voorwerp geschoten te ter Worm bij Heerlen (J. Knols), terwijl de Heer Lucien Regout een ♀ schoot te Limmel bij Maastricht op 11 Dec. 1924, hetwelk zich thans in het Museum van het Natuurh. Genootschap te Maastricht bevindt (Jos. Cremiers).

De Heer J. Esser deelde mij mede, dat op den eersten dag van de eendenjacht (begin Juli) 1918 in de Peel bij Helden oude en jonge vogels dezer soort (vergissing is uitgesloten) geschoten werden, in een met riet begroeide kuil (ven). Vervolgens zag hij 21 April 1923 nog een gepaard ♂, in prachtkleed, in de Peel aldaar. Nillesen schoot jaren geleden een exemplaar in de eerste dagen van Juli in de omgeving van Weert. Hetzelfde berichtte mij de Heer W. de Backer, die in de laatste jaren herhaaldelijk bij de opening der eendenjacht Slobeenden zag en schoot in den omtrek dier gemeente.

Mijns inziens is het zeer waarschijnlijk, dat vooral eerstgenoemde vogels in die streek waren uitgebroed. Temeer vermoed ik zulks, waar volgens O. le Roi en H. Frh. Geyr von Schwepenburg („Beiträge zur Ornithologie der Rheinprovinz” p. 18), Rudolf Graf von Loë op 10 Augustus 1909 bij Goch, nauwelijks 100 pas van de Duitsche grens op Hollandsch gebied (dus in Limburg) een vlucht van 8 pas vluchtige jonge Slobeenden aantrof, waarvan hij er 2 schoot. Dit moet dus in de omgeving der Noord-Limburgsche gemeente Siebengewald hebben plaats gevonden.

Ten slotte zagen wij op 3 Mei 1925 ± 12 dezer eenden (meest woerden) verspreid vliegend onder Nederweert. Dat de soort daar inderdaad broedt, bleek uit het vinden van een nest met eieren, waarop de eend zat te broeden. Volgens den Heer Knapen broedt de Slobeend geregeld onder Nederweert-Meijel.

Overigens broedt de soort op verschillende plaatsen in het Noorden van ons land.

In de Rijnprovincie een niet talrijke doortrekker, o.a. op vele plaatsen langs onze grens (le Roi. V. f. d. R. p. 44). Broedt er evenwel zelden, o.a. in 1907 bij Kellenberg aan de Roer („Beiträge” p. 18). — Voor België vermeldt Dubois (N. R. d. O. p. 171) de soort alleen als doortrekker. Zij broedt er evenwel onder Beerst en Dixmuiden, alwaar in April en Mei 1919 een dozijn nesten gevonden werden (Le Gerfaut. 1920. p. 40).

GENUS: NYROCA Flem. 1822.

161. *Nyroca ferina ferina* (L.). Tafeleend. — Volksn.: Kraker. Duitsch: Tafelente. Fransch: Morillon milouin.

Voornamelijk bij strenge koude op de Maas. Zeer waarschijnlijk broedvogel.

Riotte (Ardea. 1913. p. 108) vermeldt de soort voor de Maas bij Steijl. H. Vallen deelde mij schriftelijk mede, dat hij gedurende de strenge koude in Januari en Februari 1922 vele Tafeleenden op de Maas bij Asselt en ten Zuiden daarvan tot Roermond gezien heeft. In de laatste week van Februari 1924 schoot hij er 4 ter plaatse en zag er verscheidene. Bovendien namen wij aldaar nog een ♂ waar op 28 April d.a.v. — In de collectie Beckers bevinden zich een paar ♂♂ dezer soort afkomstig van den meergenoemden poelier te Broekhuizen-vorst. Vindplaats dus onzeker! De

Heer Knapen te Meyel, een goed kenner van waterwild, deelde mij mede, de Tafeleend dikwijls broedend gevonden te hebben onder Nederweert. Zijn beschrijving van vogels en eieren laten aan de juistheid zijner waarnemingen m.i. geen twijfel over, doch blijft een bewijsstuk gewenscht. Dat de soort inderdaad in die omgeving voorkomt blijkt bovendien uit een ♀ hetwelk op 24 October 1924 door den Heer Jos. Esser te Panningen geschoten werd als het, komende uit de richting van het vorenbedoeld broedterrein, over hem heen streek. Ten slotte bezit de Heer W. de Backer nog een ♂, Nov. 1901, van de markt te Maastricht, alwaar nu en dan wild of wel een of

andere opvallende vogel werd aangevoerd door boeren of marktkooplieden uit de omgeving. Daar van een aanvoer van buiten de provincie geen sprake was, mag men veilig aannemen, dat deze en nog later vermelde soorten (eveneens van die markt) uit Limburg atkomstig zijn.

In de Rijnprovincie is de soort niet zeldzaam; wordt er regelmatig op den trek, vooral in het voorjaar, doch ook in den winter waargenomen. Daar op vele plaatsen langs onze Oostgrens verzameld (le Roi. V. f. d. R. p. 40).

Omtrent het voorkomen der soort in België vermeldt Dubois (N. R. d. O. p. 171): „Très commun aux passages sur le littoral et dans les marais des Flandres et de la Campine.” De soort broedt er ook. Zoo werden in 1919

des zomers 3 paren waargenomen bij Dixmuiden en op 14 Mei van dat jaar een nest met 6 eieren gevonden, waardoor het eerste broedgeval voor dat land werd vastgesteld (Le Gerfaut. 1920. p. 40). In 1923 nestelde bovendien een paar te Weelde in de Antwerpsche Kempen (Le Gerfaut. 1924. p. 52).

In Nederland broedt de soort op meerdere plaatsen, o.a. in Noord-Brabant, Noord-Holland en Friesland (R. Baron Snouckaert van Schauburg. Avifauna Neerlandica. p. 128).

In de collectie Beckers bevindt zich een ♀ van *Netta rufina* (Pall.) — Krooneend, eveneens atkomstig van den bewusten poelier uit Broekhuizenvorst (1903). Ook van dezen vogel is de herkomst dus twijfelachtig.

**162. *Nyroca nyroca nyroca* (Güld). Witoogeend. — Duitsch: Moorente.
Fransch: Morillon à iris blanc.**

Zeldzaam. Den 21 December 1904 werd een exemplaar aan de Maas bij Swalmen geschoten (coll. H. Vallen). Genoemde Heer berichtte mij in 1919, dat hij in de laatste jaren nog enkele exemplaren dezer soort aan de Maas te Asselt bij Swalmen had geschoten.

Behalve in genoemde collectie heb ik in geen enkele Limburgsche vogelverzameling deze eend aangetroffen. Wel zagen wij op 3 Mei 1925 een paartje op een plas onder Nederweert (Gebied V).

In de Rijnprovincie is de soort, alhoewel zeldzaam, toch reeds op verscheidene plaatsen aangetroffen en bemachtigd o.a. op de Krickenbecker Seen in Kreis Geldern, nabij de

Limburgsche grens ter hoogte van Broekhuizenvorst (le Roi. V. f. d. R. p. 42).

Voor België vermeldt Dubois (N. R. d. O. p. 171): „De passage irrégulier, mais paraît nicher quelquefois dans le pays, comme le cas s'est présenté à Dilsen en 1879. Vit sur les eaux douces.”

Is eenige malen in Nederland broedend waargenomen en wel op 18 Juni 1914 te Steenwijkerwold (O.) (Ardea, 1914, p. 95), 13 Mei 1919 te Nederhorst den Berg (Tjeerd de Vries. Jaarb. der Club v. Nederl. Vogelk. 1922. afl. 1. p. 10) en 30 Mei 1856 te Oudekerk (Ardea. 1913. p. 83 en Jaarb. d. Club v. Nederl. Vogelk. 1922. afl. 1. p. 12 en 13).

163. *Nyroca fuligula* (L.). Kuifeend. — Duitsch: Reiherente. Fransch: Morillon huppé.

In den winter, vooral bij strenge koude, en in het voor- en najaar meestal vrij talrijk op de Maas en op de plassen niet ver daarvan verwijderd.

H. Vallen zag en schoot de soort in de laatste jaren herhaaldelijk op de Maas te Asselt bij Swalmen. In den strengen winter van 1921—22 zag hij er ter plaatse veel in de maanden Januari en Februari. De soort sluit zich dikwijls aan bij Wintertalingen.

In den winter 1911—12 kreeg ik er verscheidenen in handen, welke nabij Roermond op de Maas geschoten waren. Den 24 November 1921 bevonden zich 3 stuks op een plas onder de gemeente Susteren, waarvan een ♂ geschoten werd (W. de Backer). Op 25 October 1922 zag ik pl.m. 20 stuks op de Maas nabij Maastricht.

In de collectie Beckers bevinden zich verscheidene exemplaren dezer soort, afkomstig van het bekend adres te Broekhuizenvorst; herkomst derhalve onzeker.

Ten slotte werd op 31 Maart 1923 nog een exemplaar bij Kessel aan de Maas geschoten en 21 April d.a.v. te Panningen en te Blerick, telkens een exemplaar, met zekerheid waargenomen (Riotte).

In de Rijnprovincie niet zeldzaam en regelmatig op den trek in den winter en het voorjaar, o.a. ook op vennen en plassen langs de Limburgsche grens (le Roi. V. f. d. R. p. 40).

Voor België vermeldt Dubois (N. R. d. O. p. 171): „Très commun lors des passages, sur tout dans les grands marais des Flandres et de la Campine; hiverne sur les eaux qui ne gèlent pas.”

164. *Nyroca marila marila* (L.). Toppereend. — Duitsch: Bergente. Fransch: Morillon milouinan.

In voor- en najaar, alsmede in den winter in grooter of kleiner aantal op de Maas. Dikwijls tusschen wintertalingen, zooals H. Vallen mij schreef. Hij nam de soort herhaaldelijk

waar op de Maas bij Asselt. In Januari en Februari 1922 trof hij deze eend daar zelfs talrijk aan.

In de collectie Nillesen bevindt zich een ♀

24 November 1910 geschoten te Maasbracht, een weinig ten Zuiden van Roermond. W. de Backer bezit een ♂, Nov. 1902, van de markt te Maastricht.

Voor de Rijnprovincie noemt le Roi dezeend: „Eine der seltensten Entenarten im Rhein-, lande auf dem Durchzuge und im Winter, doch „wohl regelmässig erscheinend.“ (V. f. d. R. p.

39). Nabij de Limburgsche grens is desoort volgens genoemden schrijver meermalen geschoten op de Krickenbecker plassen.

In België volgens Dubois (N. R. d. O. p. 171): „Hiverne en grand nombre sur nos côtes, moins abondant sur l'Escaut et rare sur „les eaux de l'intérieur du pays.“

GENUS: BUCEPHALA Baird. 1860.

165. *Bucephala clangula clangula* (L.). Brilduiker. — Duitsch: Schellente. Fransch: Garrot sonneur.

In den winter op de Maas. Bij strenge koude zelfs talrijk. In de collectie Beckers bevindt zich een ♀ 15 Februari 1917 geschoten te Stevensweert. Ik kreeg meermalen exemplaren in handen, welke op de Maas bij Linne, ten Zuiden van Roermond, geschoten waren. H. Vallen deelde mij mede, dat hij de soort herhaaldelijk in den winter, vooral in Januari en Februari 1922, talrijk heeft waargenomen op de Maas te Asselt nabij Swalmen. Gewoonlijk in gezelschap van Kleine Zaagbekken, *Mergus albellus* L. Ik ontving van hem een ♀ 29 Januari 1924 aldaar geschoten. In de

collectie J. Vallen bevinden zich ♂ en ♀ 19 Maart 1917 op de Maas bij Ottersum verzameld. J. Esser schoot in Maart 1922 een exemplaar in de Peel bij Helden-Panningen.

In de Rijnprovincie de talrijkste duikeend, op den trek en in den winter. Op vele plaatsen ook langs de Limburgsche grens, o.a. zelfs bij Aken, geschoten (le Roi. V. f. d. R. p. 42).

In België talrijk op den trek langs de kust en op de Schelde (Dubois. N. R. d. O. p. 170) alsook nu en dan in het binnenland, o.a. bij Brussel (Le Gerfaut. 1919. p. 29 en 1921. p. 52).

GENUS: SOMATERIA Leach. 1819.

166. *Somateria mollissima mollissima* (L.). Eider eend. — Duitsch: Eiderente. Fransch: Eider vulgaire.

Riotte (Ardea. 1913. p. 108) vermeldt de Eider eend als waargenomen of geschoten op de Maas bij Steijl. H. Vallen, die te Asselt aan de Maas wonend, reeds jaren lang gelegenheid heeft de in Limburg voorkomende eendenssoorten te bestudeeren, zag deze soort aldaar nimmer. W. de Backer bezit een exemplaar, 28 Oct. 1908 verkregen van de markt te Maastricht en zeker van de Maas in Limburg afkomstig. Van diezelfde markt bevindt zich in de collectie der H. B. S. te Maastricht een voorwerp uit het jaar 1902.

In de Rijnprovincie zeven malen bemachtigd (le Roi V. f. d. R. p. 37 en „Beiträge“ p. 15).

Voor België vermeldt Dubois (N. R. d. O.

p. 170): „Pendant les hivers rigoureux, on observe quelques sujets sur nos côtes maritimes.“

Langs de Nederlandsche kust wordt de soort in den winter en het voorjaar, tot zelfs in Mei, in klein aantal waargenomen. Sedert 1906 broeden eenige paren op Vlieland en Terschelling. Deze behooren tot *Somateria mollissima mollissima* (L.) (zie Avifauna Neerlandica. p. 131).

Afgesloten 26-6-1925.

Wordt vervolgd.

ERRATA IN HET APRIL-NUMMER.

Blz. 48 No. 151 te lezen: Duitsch: Bläszgans. Fransch: Oie à front blanc.

NIEUWE LEDEN.

Prof. Dr. W. Roepke, Wageningen; Mej. A. van Wijk de Vries, Rochussenstr. 189 b, Rotterdam; J. H. Schaad, Terpeekwijckpark 8a, Zwolle; Prof. J. van Baren, Wageningen; C. Ph. Verschuere, Etnastr. 6a, Breda; Firma Martinus Nyhof, 's Gravenhage; Prof. Dr. J. Rutten, Utrecht; Dr. J. G. Dröge, Geleenstr. 16, Heerlen; Dr. E. Duysens, Schinkelstr. 59, Heerlen; Dr. A. Widdershoven, Valkenburgerweg 1, Heerlen; E. A. Visser, Leeraar H. B. Sch. en H. S., Prins Hessen Casselstraat 2, Maastricht; J. H. Schöpping, Directeur bank „de Maas“, Heilerhofflaan, Maastricht; Dr. J. Botke, Herin. Collstr. 34, Groningen; F. Crom-

bach, Tunnelweg 44, Terwinselen-Kerkrade; J. W. Jonkers, St. Lambertuslaan 36, Maastricht; Dr. P. Kruizinga, Instituut voor Mijnbouwkunde der T.H., Delft; W. P. v. Stockum, & Zoon, Boekhandel, Buitenhof 36, 's Gravenhage.

RECTIFICATIE.

Prof. Dr. R. Ebner (Wien) verzoekt ons te willen meedeelen dat zijn artikel (Zie Maandbl. No. 4, 30 April '25) had moeten luiden: „Einige für die Niederlande neue Orthopteren“ in plaats van: „Noch einige neue Orthopteren aus Niederland.“

DE REDACTIE.